

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite LVM:n lausuntopyyntö 25.1.2017
Hänvisning

Asia Ympäristöministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistielaksi ja eräksi
Ärende siihen liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu esitys yksityistielain kokonaisuudistukseksi. Tavoitteena on ollut selkeä ja nykyaikainen laki, joka antaisi hyvät edellytykset yksityistieverkon kehittämiselle ja kunnossapidolle sekä mahdollistaisi uudenlaista elinkeinotoimintaa lisäämällä ammatillisuutta yksityisteiden tienpitoon.

Ympäristöministeriön mielestä vuonna 1963 voimaan tullut yksityistielaki on modernisoinnin tarpeessa. Lain selkeys ja menettelyjen sujuvoittaminen ovat tärkeitä tavoitteita lain kokonaisuudistukselle. Ympäristöministeriö kiinnittää kuitenkin erityistä huomiota seuraaviin hallituksen esityksen yksityiskohtiin:

Yksitystien käytön luvanvaraisuus ja maksullisuus

Hallituksen esityksen mukaan yksityistien käyttö olisi lähtökohtaisesti luvanvaraista muille kuin tieosakkaille. Luvanvaraisesta yksityistien käytöstä voitaisiin myös periä maksu, mikäli käytöstä aiheutuu selvästi lisää kunnossapitokustannuksia tielle. Satunnainen käyttö ei kuitenkaan olisi luvanvaraista. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan satunnaisena tienkäyttönä voitaisiin pitää ”keran kuukaudessa, muutaman viikon välein tai joskus useamminkin” toistuvaa käyttöä. Tällaisestakin käytöstä voitaisiin kuitenkin periä maksu, mikäli siitä aiheutuu todennettavia lisäkustannuksia tienpidolle.

Ympäristöministeriö katsoo asiaa erityisesti jokamiehenoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Vaikka hallituksen esityksessä todetaankin, että jokamiehenoikeuksien nojalla tapahtuva toiminta ei olisi luvanvaraista, jättävät esityksen perustelut lausuttavana olevassa muodossaan epäselvyyttä sen suhteen, miten tiekunnissa tulkittaisiin jokamiehenoikeuksien käyttöön liittyvä motorisoitu tienkäyttö (esimerkiksi marjastamisen yhteydessä) sekä siitä aiheutuvat mahdolliset tienpidon lisäkustannukset ja tienkäytön maksullisuus.

Hallituksen esitys ei sisällä tältä osin myöskään vaikutusarvioita siitä, miten esitys toteutuessaan vaikuttaisi yksityisteiden käyttöön muiden kuin tieosakkaiden osalta ja sitä kautta jokamiehenoikeuksien nojalla tapahtuvaan toimintaan. Arviota siitä, minkä suuruisia muiden kuin tieosakkaiden tien käytöstä aiheutuvat kustannukset tienpidolle olisivat, ja minkä suuruisia olisivat näiden lisäkustannusten kattamiseksi tarkoitettujen maksujen perimisestä aiheutuvat kulut, ei esitykseen sisälly.

Muilta kuin tieosakkailta perittävien käyttömaksujen menettelysäännökset maksujen ilmoittamiseen ja perimiseen liittyen ovat puutteelliset tai vähintään epäselvät. Tiellä liikkujan tulisi lähtökohdaisesti voida etukäteen tietää käyttämänsä tien maksullisuudesta tai missä menee satunnaisen maksuttoman ja tienpidon kustannuksia lisäävän tien säännöllisen käytön raja, jolloin käytöstä voitaisiin periä maksua. Lisäksi tienkäyttäjällä tulisi olla tieto mahdollisen maksun suuruudesta ja maksun suoritustavasta.

Ympäristöministeriö katsoo, että tietyissä tilanteissa luonnollisesti myös tiekunnan ulkopuolisten yksityistien käyttäjien tulee osallistua tienpidon kustannusten kattamiseen. Tällaisissa tilanteissa yksityistien käytön tulee kuitenkin olla sellaista, että siitä aiheutuu tienpidolle merkittäviä ja luotettavasti todennettavia lisäkustannuksia. Jokamiehen oikeuksien nojalla tapahtuvaan toimintaan liittyvää satunnaista yksityisen tien motorisoitua käyttöä ei tulisi jatkossakaan tulkita luvanvaraiseksi ja maksulliseksi. Jos laajamittaisesta yleiseen luonnon virkistyskäyttöön ja jokamiehen oikeuksien käyttöön liittyvästä motorisoidusta liikennöinnistä aiheutuu tietyn yksityistien pidolle merkittäviä lisäkustannuksia, tulee siihen edelleenkin olla mahdollista kohdistaa viranomaisten avustuksia.

Ympäristöministeriö katsoo myös, että pelisääntöjä sen suhteen, missä määrin julkisista varoista maksettavia avustuksia saavat yksityistiet voisivat olla maksullisia, on syytä tarkentaa. Koska lakiin ei ehdoteta kriteerejä avustusten myöntämiselle, olisi tärkeää mahdollistaa avustuksen myöntävän viranomaisen mahdollisuus ottaa kantaa avustettavien teiden mahdolliseen maksullisuuteen tiekunnan ulkopuolisille käyttäjille.

Yksitystien muuttuminen kaduksi sekä yksityisteiden suhde asemakaavoihin

Luonnos hallituksen esitykseksi toisi toteutuessaan uusia velvoitteita kunnille liittyen kadunpitovelvollisuuden arviointiin enintään viiden vuoden välein sekä yksityisteihin, joiden liikenne lisääntyy huomattavasti asemakaavan toteutumisen seurauksena.

Ympäristöministeriö katsoo, että edellä mainitut säännökset ovat vastoin pyrkimystä vähentää kuntien tehtäviä. Lisäksi maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sisältää toimivat kadunpitovelvollisuutta koskevat säännökset, ja ne olisi syytä käsitellä kokonaisuutena tulevan MRL:n uudistamisen yhteydessä. Kadunpitovelvollisuuden arviointi sisältyy asemakaavan toteutumisen arviointiin, josta säädetään MRL:ssä. MRL:ssä kadunpitovelvollisuus on kytketty kadun rakentamiseen, eikä tätä tulisi lähteä muuttamaan ilman kokonaisuuden tarkastelua. Esitetyt säännökset eivät myöskään olisi linjassa sen kanssa, mitä MRL:ssä säädetään maantien lakkaamisesta ja muuttumisesta kaduksi (MRL 86 a §).

Ympäristöministeriöllä ei ole huomautettavaa esitettyyn 14 §:ään siltä osin kuin se on nykytilaa vastaava.

Lopuksi

Ympäristöministeriö on edellä ottanut kantaa hallituksen esityksen sisältöön vain niiltä osin, jotka liittyvät ympäristöministeriön toimialaan ja toimialaa koskevaan lainsäädäntöön. Ympäristöministeriö toteaa lopuksi, että esityksen lausuntokierroksen jälkeisessä valmistelussa on muiltakin osin syytä kiinnittää vielä huomiota lakiin sisältyvien säännösten ja niiden perustelujen selkeyteen, tulkinnanvaraisuuksien vähentämiseen ja keskinäiseen ristiriidattomuuteen ottaen huomioon, että lain tulkintaa tulevat harjoittamaan pitkälti tavalliset kansalaiset.

Kansliapäällikön sijaisena
Ylijohtaja

Helena Säteri

Yli-insinööri

Petteri Katajisto

Jakelu: Liikenne- ja viestintäministeriö
Tiedoksi: YM Kirjaamo
KP Pokka
RYMO: Säteri, Vatiilo, Hurmeranta, Mäkelä
LYMO: Malmelin, Tarasti
YSO

